

Hattyú vagy liba?
Olvass Bethlen Gábor
és Szent Márton
életéről.

ADVENTI NAPTÁR
Költők adventje:
verssorokkal várjuk
a szeretet ünnepét.

Használd a fejed,
de a kezed is járjon!
Írj levelet, küldj rajzot
nekünk!

Nocsak!
Állatok az űrben!
(22–23. oldal)

NAPSUGAR

11.

GYERMEKIRODALMI LAP • LXIV. ÉVFOLYAM • 713. SZÁM

2020. NOVEMBER

CSEH KATALIN

Fejekről

Mi mindennek lehet feje?
Fejtsük meg most gyorsan, gyere:
káposztának, hagymának,
szögeknek s harisnyának,
dugattyúnak és a háznak,
házon belül a családnak,
országoknak, népeknek,
mesebeli lényeknek...

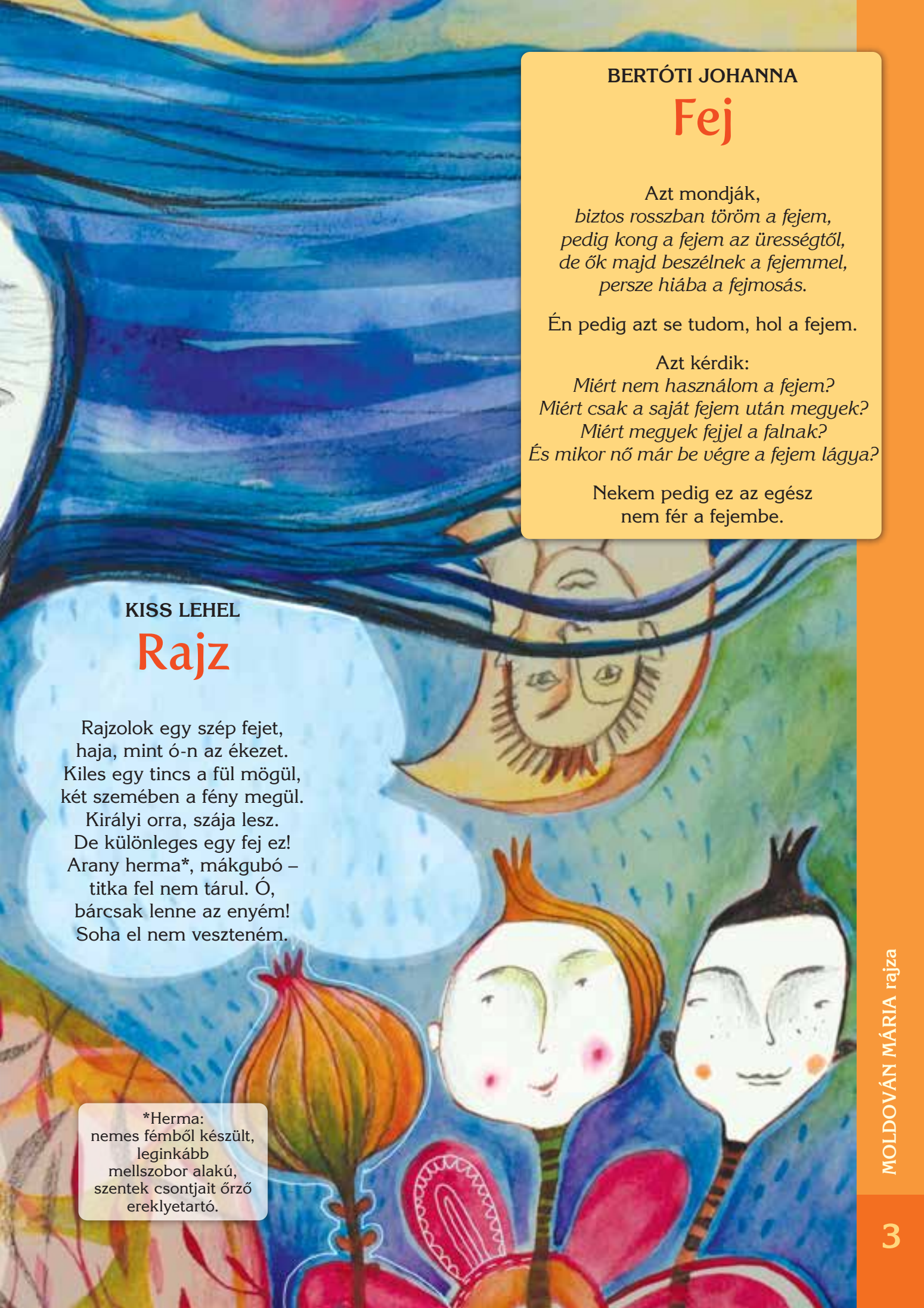
Lehet a fej tar vagy kopasz,
ésszel teli, mit büszkén hordasz.
Tárolhatsz fejedben álmot,
kitalált színes világot,
emlékeket, jót és rosszat,
andalító gondolatot,
és olyat is, ami bosszant,
sok-sok vágyat, kicsit, nagyot:
csupa fürgét s lagymatagot.

Ne veszítsd el a fejed,
hogya mégis, megkeresd!

BALÁZS IMRE JÓZSEF

Fejben dől el

Mi az, ami eldől a fejben?
A dominó, amit levertem?
Vagy a zsák, ami ott van a falnál?
Vagy a nád, ha a szél belebabrál?
A járdán feledett roller?
A nagytesóm, hogya jófej?
Néha eldöntök pár dolgot fejben,
Ami bent van a képzeletemben.

BERTÓTI JOHANNA

Fej

Azt mondják,
*biztos rosszban töröm a fejem,
pedig kong a fejem az ürességtől,
de ők majd beszélnek a fejemmel,
persze hiába a fejmosás.*

Én pedig azt se tudom, hol a fejem.

Azt kérdik:
*Miért nem használom a fejem?
Miért csak a saját fejem után megyek?
Miért megyek fejjel a falnak?
És mikor nő már be végre a fejem lágya?*

Nekem pedig ez az egész
nem fér a fejembe.

KISS LEHEL

Rajz

Rajzolk egy szép fejet,
haja, mint ó-n az ékezet.
Kiles egy tincs a fül mögül,
két szemében a fény megül.

Királyi orra, szája lesz.
De különleges egy fej ez!
Arany herma*, mákgubó –
titka fel nem tárul. Ó,
bárcsak lenne az anyém!
Soha el nem veszteném.

*Herma:
nemes fémből készült,
leginkább
mellszobor alakú,
szentek csontjait őrző
ereklyetartó.

1. rész:

A város

Valahol, a földgolyó főútőerén, hegyek ölében feküdt a város. Megvolt mindene, ami csak éke lehet egy magafajta városnak: dimbje-dombja, folyója, sok-sok görbe utcája, tarka háza, palotája, zöld ligete, széles tere, sétálókkal folyton tele.

Történetünk napjának reggelén talpon volt mindenki, aki csak mozogni tudott. Az utcákon lópatkók kopogtak, szekerek nyikorogtak, a műhelyekben kovácsok kalapáltak, cserzővargák sifiteltek, szabók csatogtatták ollóikat; az épülő háztetőkön ácsok kopácsoltak, a kutaknál vizes vödörök kongtak-bongtak, a levegőben madarak cserregtek. Ebben az időben a madarak még nem énekeltek. A szél sem füttyült, csak suhogott, a macskák rekedten nyeke-regtek, az emberek nem tudtak énekelni.

Reggeli tájt a konyhákban edények csö-

römpöltek, tűz ropogott. Kócos gyermekek kandikáltak ki a kerítések mögül. Valamivel később a bíró, Fellegvári Kolos kapujából Matyi, a bíró fia barátait szólította:

– Hahóóó, Peti, Gyurka, Sári, gyertek játszani!

A hangra sorra nyíltak a környék kapui, és gyerekek sereglettek ki a közeli térre.

Nemcsak Peti, Gyurka, Sári, hanem mind, akik a játékra hívó szót meghallották. Amikor mindenki egybegyűlt, Matyi körbeállította az érkezőket, beküldte Gyurkát a kör közepébe, és egy kerek kőre guggoltatta. Maga pedig lesállásba helyezkedett. Kezdődhetett a játék. A csapat rázendített:

Vércse toroz a jércén,
sárkány kotlik tűzfészken,
tojását, míg üt az óra,
szaporán kapd ki alóla!
Tik-tak, tik-tak,
tik-tak, tik-tak,
bimm-bamm-buff!

Időközben a házak előtti padokra pletykáló vénasszonyok ültek.

– Hallottad? – szólt az egyik. – Azt mondják, hogy tegnap, mialatt Vargáék

a vásárban voltak, Garzó Péter belopódzott Julcsájukhoz, aztán ottfelejtette a kalapját. Vargáné hazaérve megtalálta, és mindennek lehordta Julcsát.

– Ne mondd! – csapta össze a kezét a másik. – Mégis igaz, hogy titokban odajár. Pedig az öreg Varga Virág Jánost, a mészáros szemelte ki a lányának. Tekintélyes ember, jól jönne a vagyon. Garzó Péternek pedig a szép szemén kívül nincs más egyebe...

A pletykálkodást két, zöldséges kosarakkal megrakott férfi szakította félbe.

– Jó reggelt – köszöntek az asszonyoknak, s egy szusszanásra letették terhüket.

– Képzeljék, a fuvarosoktól hallottuk, hogy felépült végre a dévai vár. Sikerült megállítani a falak omlását, de szörnyű volt az ára.

– Mi volt az? – sürgették az asszonyok.

A zöldséges suttogóra fogta:

– Még kimondani is borzasztó: asszonyélet. A rettenetes építésvezető, Kőzúzó Kúnó az ördöggel szövetkezve ráelt az egyetlen megoldásra: emberáldozat kell ahhoz, hogy a falak megálljanak. Be is falaztatta az éppen látogatóba érkezett Kelemennét, legjobb kőművese feleségét.

– Magasságos ég! Micsoda balladai időket élünk! – sopánkodtak a vénasszonyok.

– Mi az, hogy balladai? – értetlenkedett egyikük.

– A fene tudja, megbotlott a nyelvem. Baljóst akartam mondani – mondta az előbbi.

A teret hirtelen idegen hangok töltötték be.

(Decemberben folytatjuk.)

Szócs Margit
Zenementők című meséjének
alapötletéből kiindulva,
Egyed Emese és Laczkó Vass Róbert
szövegeit is felhasználva
Selmeczy György
zeneszerző vígoperát írt.

A vígopera
az ezernyolcszázados években
alakult ki, mert a korabeli
közönség dallamos,
vidám előadásokra is
vágott.

Az előadást
a Kolozsvári Magyar Opera
mutatta be 2019 novemberében,
amikor a kolozsvári zeneoktatás
200. évét ünnepelte a város.

Az első kolozsvári
magyar zeneiskola
1819-ben indult.

Nézd meg *A krónikást*
a kolozsvári operában,
és írd meg a Napsugárnak,
mit gondolsz róla!

A krónikás című
előadásban a Sigismund
Toduță Zenei Főgimnázium
diákjai szerepelnek.
Íme, semmi sem lehetetlen,
akár még színpadra is
léphet az, aki igazán
szeret énekelni.

BIRÓ ISTVÁN
fényképei

WEÖRES SÁNDOR

Ballada a három falevélről

Lehullott három falevél
észrevétlen az őszi ágról.

És jött a szél, a messzi szél,
egy messzi, másik, új világból.

Elröpült három falevél.

Az egyik magasba vágyott:
talált a felhők közt új világot,
emelte, emelte a szél.

A másik rohanni vágyott:
magasba hágott, és mélybe szállott,
sodorta, sodorta a szél.

Harmadik szédülni vágyott:
szemét lehunyta, semmit se látott,
kavarta, kavarta a szél.

Lobogott három falevél.

Lehullott három falevél
tehetetlenül a világból.

Ott lenn a sár fekete, mély –
ki emel fel az őszi sárból,
ti szegény három falevél?

CSEH KATALIN

Dal

Felhőselyem
lassan elleng,
pocsolyában
csillag cselleng.

Csillag cselleng
pocsolyában,
álom lépked
a tócsában.

A tócsában
lépked álom,
nézem, nézem,
de nem látom.

Nézem, nézem,
és meglátom:
hanyatt fekszik
suhanáson...

NAGYÁLMOS ILDIKÓ Pocsolya

Ha szívalakú
pocsolyába lépsz,
szerelmes leszel –
mondta egyszer valaki.
Véletlenül kipróbáltam,
és beázott a cipőm.
Másnap szembejött velem
az utcán, olyan hevesen vert,
majd kiugrott a szívem,
a tenyerem csuromvíz.
Azóta, ha meglátom,
a pocsolya jut eszembe.
Közben nevetnem kell.
Szereti.

KRUSOVSZKY DÉNES

Benne van minden

Leguggolok a pocsolya mellé és nézem,
benne van az ég, felhők úsznak rajta,
benne van egy házfal, ami fölém hajol,
a párkányon ülő galamb is tükröződik benne,
meg egy néni, aki húzós kocsijával a piac felé indul.

Anya rámszól, hogy menjünk most már,
de én nem akarok elmozdulni innen,
mert ebben a pocsolyában tényleg minden benne van,
én is benne vagyok, és benne van anya is,
ahogy odalép mellém és elcipel magával.

Pocsolyák

Nagytestvér bölcs intelmei kistestvérnek

Anyuról tudni kell, hogy nem szereti, ha hazafelé jövet beletapicskolsz minden pocsolyába. Nem azért nem szereti, mert mocskos és vizes lesz a nadrágod vagy a cipőd. Mert nem is ő mos, hanem a mosógép. És abba se ő teszi be a ruhát, hanem apu. Apu gyömöszöli be a mosógép torkába a sok ruhát, aztán ki is teregeti. A zoknikat is szépen egymás mellé teszi, páronként. Ha anyunak van ideje, összehajtogatja a beszáradt ruhát, elrendezgeti a szekrényekben, fiókokban. De ha nincs, akkor az összes ruha és zokni ott marad a nagy ruháskosárban, aztán akinek kell onnan valami, kihalássza. A zoknik ilyenkor elveszítik a párjukat. Annyi páratlan zoknit te életedben nem láttál, amennyi a ruháskosárban van. Neked még könnyű: a te holmidat anyu mossza külön, ki is teregeti, ki is vasalja, a zoknicskáidat is mind kiválogatja, pedig azok olyan picur kis zok-

nik, hogy nagyon oda kell figyelni, ha megszeretnéd találni a párjukat. De majd ha megnősz, a te zoknid is bekerül a többi közé, aztán meglátod, milyen sok páratlan zokni fér el a ruháskosárban.

Anyu azért nem szereti, ha beletapicskolsz, beleugralsz minden pocsolyába, mert aggódik, hogy megfázol, beteg leszel. Ilyenkor aztán ihatod a forró teát, nyálhatod a mézet citrommal, nyelheted a vitamint, mert anyu szerint ezek a pocsolyában tapicskolás legjobb ellenszerei, megelőzik a meghűlést-köhögést-röszögést-lázat. Annyit azért elárulok, hogy jobb, ha megtanulod lenyelni vagy elszopogatni ezeket a bigyókat, mert a szirupoknak szörnyű ízük van. Én a citromos ízű C-vitamint szeretem a legjobban. Majd – ha neked is adnak – kiválaszthatod azt, amelyik a legjobban ízlik. Csak szólnod kell anyunak: a kedvedért biztosan azt veszi meg neked, amelyiket leginkább szeretnéd.

Én azt is tudom – dédmama mesélte –, hogy anyu is szeretett kislánykorában pocsolyában tapicskolni, ugrándozni és dagonyázni. Az utca nem aszfaltos volt, hanem kövecses-kavicsos, nagy és mély gödrökkel. Esőzések idején nem is utca volt, ha-

nem sártenger. Ott voltak ám rendes pocsolyák, elég mélyek ahhoz, hogy tapicskolni lehessen bennük.

Dédmama elmesélte, hogy az utcában lakó fiúk és lányok játszottak, labdázta, fogócskázta késő estig. Ha esett az eső, és jó nagy volt a sár, a gödrökben dagadt pocsolyák nőttek. Este, amikor már csak a felkelő Hold világított, a gyermekek azt játszották, hogy ki ugrik minél több pocsolyába. Ahol fényes, ott egyenes! – kiáltották, mert a sötétben a legeslegnagyobb pocsolyák felszínén visszaverődött a gyenge fény, és a gidres-gödrös út egyenesnek látszott. A játék végén pocsolyakirályt és pocsolyakirálynőt választottak, és anya gyakran volt pocsolyakirálynő.

Én ezen nagyon-nagyon csodálkoztam. Mert megnézegettem anyum gyermekkori fényképeit. Nagy szemű kislány néz komolyan a lencsébe. Hosszú szőke haja van: ez a fehér-fekete fotón szinte ezüstnek látszik. A fényképek alapján azt képzeltem eddig, hogy az én anyukám olyan komolyka, pipiske és undok kislány volt. De amióta tudom, hogy pocsolyakirálynő volt, már nem is tűnik olyan komolykának, pipiskének és undoknak.

Ha anyu mégis pörölne, szidna, haragudna, kiabálna és rikácsolna a vizes nadrágod és a szétázott cipőd miatt, jusson eszedbe, amit dédmama mesélt: pocsolyakirálynő csak az lehetett, akinek nemcsak a ruhája, hanem az orra hegye, a füle cimpája is vizes és sáros lett. A korona is sárból volt: az összes játszótárs sáros ujjával koronát rajzolt, iszapos sarat simított a pocsolyakirály, királynő homlokára, hajára.

Tehát számíthatsz anyura. Lehet, hogy nem fog szólni egy szót se, ha pocsolyázás után derékig vizes ruhában és szétázott cipőben érsz haza. Mert apu úgy is mos. De ha anyu rossz kedvében van, és nemcsak szól, hanem pöröl, szid, haragszik, kiabál és rikácsol is, te ne ijedj meg. Csak képzeld magad elé anyut, a pocsolyakirálynőt, sárkoronával a fején. Rögtön elneveted majd magad. És békésen és bölcsen hagyod, hogy iszonyú aggodásában és téged féltésében beledugjon egy nagy kád forró vízbe, hogy főzze és itassa veled a gyógyteát, hogy mézes citrommal etessen, vitaminokat nyelessen veled. És ne felejtse el, a C-vitaminból citromosat kérj, mert az a legjobb, és szirupot semmi szín alatt, mert annak irtó rossz íze van.

A két hattyú

1. rész

A Tündérbert nemcsak a mesékben létezett, így nevezték egykoron Erdélyt is...

Mert egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szépséges, gazdag, tündérlakta föld a Kárpátok ölében. Tündérlányok honoltak erdeiben, hegyein pedig óriások és tündérek építette várak álltak. Jólétben és az emberekkel barátságban éltek. De amikor az emberek kapzsikká váltak és egyre több csata folyt a selymes réteken, a tündérek megharagudtak, és elhatározták, hogy elköltöznék. Két tündérlány azonban nem tudta otthagyni szeretett földjét, vissza-visszajártak hattyú képében a kerek tóra fürdeni.

Egyszer a király embereivel érkezett a tóhoz. Meglátta a két csodaszép madarat. Tüstént hívatta legjobban célzó íjászt. Bethlen vitéz volt a nyíllövésben legjártsabb. Mindenki nagy ámulatára nyílvesszőjével egyszerre lőtte át a két hattyú nyakát.

A király örült a szép zsákmánynak, és bőségesen megjutalmazta vitéz katonáját. Még nemesi címert is adományozott neki, a nyakán átlőtt két hattyút festetve bele. Ez lett a Bethlen család címere.

Évekre évek gyűltek, majd századok teltek el. Régen elfeledték a hattyúvadászatot. Nem tudta senki, hogy amikor a nyíl megsebezte a két hattyút, a tündérek nemcsak hattyúruhájukat veszítették el, de erejüket is. Nem mehettek vissza Tündérországba. Többé senki sem látta őket.

Nem csupán az ő sorsuk fordult rosszra, az egész királyságra siralmas idők jöttek. Az ország három részre szakadt. Török, osztrák dulta a földet, sanyarúság és szenvedés volt az emberek élete. Az évkerek csak forgott, meg nem állt.

A Bethlen családra ugyancsak nehéz napok köszöntöttek. Ebben az időben két Bethlen fiú maradt árván. Korán elvesztették szüleiket, ráadásul a fejedelem még örökségüket is elvette. Így kerültek mogorva nagybátyjuk várkastélyába, Gyergyószárhegyre.

Gábor és István – mert így hívták a két testvért – a kaputorony emeleti szobájában kapott szállást. Szigorú fegyelemben nevelkedtek, katonáskodással, fegyverforgatással teltek napjaik. A tanulásra nem sok idő jutott.

Egy napon Gábor a padláson bújt el, ahol poros ládikában fehér hattyútollat talált. Eszébe jutott, mennyire szeretett írni. Mindig édesanyjának mutatta meg szép, szálkás betűkből formált sorait. Szaladt papírosért és tintáért, majd pennát faragott a hattyútollból. Írni kezdett úgy, ahogy azt otthon tanították neki. Sokáig írt, mígnem az asztalra hajtva fejét elaludt. Másnapra virradva különös írás állt a papíron:

Kérlek, segíts! Szerezd meg a másik hattyútollat is! Szármány óriásnál keresd!

Gábor elhatározta, hogy segít az ismeretlennek. Elindult az óriáshoz, aki a közeli hegyen lakott. Ment, mendegélt, amikor vékony, pityergő hangot hallott. Egyszer csak mozogni kezd alatta a föld, és emelkedik vele egyre magasabbra. Jól megkapaszkodott, s hát látja, hogy éppen* az óriás kalapján csüng. Bekiáltott jó hangosan az óriás fülébe:

– Adjon Isten, Szármány*! Egy szép fehér hattyútollért jöttem!

Az óriás leemelte a kalapját, s a térgyére* tette, hogy

jobban szemügyre vegye az irtomnyi* betolakodót.

– Miért adnám neked? – morgott az óriás –, inkább benyellek!

– Nem lennék elég a fél fogadra sem – nevetett Gábor –, inkább olyat kérj tőlem, amit még te sem tudsz megtenni. Egy életem, egy halálom, én a hattyútollért bármit kiállok! – felelte elszántan Gábor, s lehupant a földre.

Az óriás régóta vágyott valamire, de senki sem tudott segíteni rajta. Hatalmas kopasz fején egy fűszál sem nőtt. Elpanaszolta bánatát.

– Hej-haj, nincsen baj! – kiáltotta Gábor. – Csak bízd ide! Feküdj le aludni, három napig fel se kelj, s ha felébredsz, nem hiszel majd a szemednek – szólt, s azzal elsietett.

Hogy mit eszelt ki Gábor? Hívta az öccsét, és éjt nappallá téve ástak, ültettek. Szép fiatal fenyőfákat hoztak szekerekkel. Mikor az óriás felébredt, csodálkozva tapo-

gatta meg a fejét. Sűrű fenyőerdő nőtt rajta. Nagyon megörült tuskés hajának. Kivette kalapjából a hattyútollat, ami ismét különös, pityergő hangot hallatott. Gábornak adta.

– Többé már úgysem kell ezt az illő-fillő* kalapot viselnem – örült Szármány, s búcsút intett a fiúnak.

Reggelre újabb írás várta Gábort...

(Milyen üzenetet kaphatott Gábor, és mi lesz a tündérekkel?)

A decemberi Napsugárból kiderül.)

Iktári Bethlen Gábor (1580–1629) Marosillyén született. Édesapja haláláig, azaz 11 éves koráig a marosillyei várkastélyban nevelkedett, onnan öccsével együtt Gyergyószárhegyre került, ahol nagybátyja, Lázár András nevelte. Pályafutása kezdetén híven szolgált Erdély urait, de amikor Báthory Gábor a Habsburgokkal akart szövetségre lépni, szembefordult vele, és 1613-ban magát választatta erdélyi fejedelemnek. Uralkodásának időszaka „Erdély aranykora” néven ismert. Ő alapította a Bethlen Kollégiumot, amely kezdetben Gyulafehérváron, később Nagyenyeden működött.

* Gyergyói székely tájszavak: éppég=éppen; irtomnyi=kicsiny; térgy=térd; illő-fillő=semmi-rekellő, haszontalan. Szármány=meredek, kopasz hegyoldal (szár a régi magyar nyelvben kopaszt jelentett).

DÖME ZSUZSA

Mátyás mindörökké

A millenniumi esztendőben

Szent Péter, a mennyország hűs-
ges őrzője vidáman zörgette so-
sem használt kulcsomóját.
Elégedett volt magával nagyon, az égbe
igyekvőket szép sorjában beengedte, ki-
szolgálta, elhelyezte már.

Ma nem volt nagy forga-
lom. A pokol kapujában bi-
zonyára nagyobb lehetett a
tolongás, bár ott sorba állni
sem kell, mert onnan az el-
kárhozottak egyenest, akár
fejest is beleugorhatnak a pokol bugyraiba.

– Bezzeg ott nincs szükség kapuőrre! –
irigykedett Szent Péter.

Amikor meglátta Mátyás királyt, mesz-

**Az elhunytak nem visznek
magukkal a menny-
országba aranyat, pénzt,
kincseket. Üres volt
a zsebe Mátyásnak is.**

sziről üdvözölte, s mire Mátyás odaért, sar-
kig tárta előtte a mennyország félig-meddig
mindig nyitva hagyott kapuját. Úgy meg-
szokta Mátyás időnkénti kiruccanásait,
hogy akkor csodálkozott volna legjobban,
ha huzamosabb időn át az
égben tartózkodik. Barát-
ságosan búcsúzott tőle, in-
tegetett is utána. Tudta,
előbb-utóbb úgyis vissza-
jön.

Mátyás felhőről felhőre
lépegetve, lassacskán ereszkedett egyre
lejjebb megszokott útvonalán.

– Szólni kell, hogy eléggé elnyűtt a hág-
csó – gondolta magában. Igaz, lefelé menet
csak ő használta, s meglehetősen lestrapál-
ta az eltelt évszázadok alatt.

Nem mindennapi esemény miatt ment
haza. Az égbe mostanság kerültektől érte-
sült róla, hogy Magyarország államalapítá-
sának ezredik évfordulójára készül.
A mennyországba jutottak egymás szavá-
ba vágva sorolták, mennyi mindenről ma-
radnak le.

– A földiek hálaadó istentiszteleteken
vehetnek részt.

– Szobor- és emléktábla-avatások lesz-
nek országszerte.

– Árpád vezérnek, Szent Istvánnak állí-
tanak szobrot.

– Két új híd épül a Dunán!

– Köszömlére teszik a Szent Koronát és
a koronázási jelvényeket.

– Óh, bár láthatnánk!

S így tovább, s tovább...

A mi királyunkat nem vonzották külö-
nösebben az országos nagy rendezvények,
bár útja során lépten-nyomon vigyázállás-
ba kellett vágnia magát, mert a szoborava-
tók szerte a honban a Himnusz, a Szózatot
énekelték. A naptár 1896-ot mutatott.

A király Kolozsvárra tartott. Szerette volna megtekinteni rég' látott szülőházát. Hanem odaérve igencsak meglepődött. A belvárosban kürt- és trombitaszó ütötte meg a fülét. Elhomályosodott a szeme, amikor megtudta, hogy Kolozsvárott aznap teszik le Mátyás király lovas szobrának alapkövét.

Másfél évtizeddel korábban a kincses város közgyűlése Nagy Lajos unitárius gimnáziumi tanár kezdeményezésére fogadta el azt a határozatot, hogy a város „*eczelra legalkalmasabb közterén*” Mátyás király tiszteletére szobrot állít.

Amikor Hunyadi Mátyás Kolozsvárra ért, még javában folyt a gyűjtés. A szoborállítási bizottság intézői óriási paksamétákkal ültek szülőháza előtt, ki-ki feliratkozhatott, megjelölve, mekkora összeget ajánl fel a szobor létesítéséhez.

Tudvalévó, hogy az elhunytak nem visznek magukkal a mennyországba aranyat, pénzt, kincseket. Üres volt a zsebe Mátyásnak is, törte erősen a fejét, hogyan járulhatna hozzá a szobor költségeihez. Gondolt egyet, és elindult föl a hegyekbe. Ment, mendegélt, míg egy nagy réten meglátott egy embert öles fák körül munkálkodni.

– Adj' isten! – köszöntötte.

– Fogadj isten! – válaszolt az.

– Favágó lennék magam is.

A másik gyanakodva nézte.

– Favágó? Fejsze nélkül?

– Ellopták, míg az igazak álmát aludtam – füllentette Mátyás. – Ha adna egyet, le-dolgoznom az árát.

– Lehet róla szó. Elkél a segítség.

Pirkadatkor munkához láttak. Mátyás serényen dolgozott, fejszéje csattogásától felriadtak az erdő madarai. Amikor elegendő fizetség gyűlt össze, illendően elköszönt, s odébbállt. Így történt, hogy saját lovas szobra elkészítéséhez ő is felajánlott egy szerény összeget. Aki nem hiszi, nézzon utána Kolozsvár híres levéltárában, ahol őrzik az adakozók listáját!

De a szoborra csak nem gyűlt elegendő adomány. Mátyás király visszaballagott a mennyországba. A kapuban már várta Szent Péter.

– Aggódtam érted, fiam. Hosszúra nyúlt ez a mostani utad. El is mentem eléd egy darabon, de igen rossz állapotban volt a létra. Kicseréltettem. Észrevetted-e feljöveteledkor?

Köszönte Mátyás, és elmesélte Szent Péternek, milyen ínséges idők járnak Kolozsvárott.

– Nosza, menjünk az Úrhoz, hátha nyújt némi támogatást.

Hogy aztán az Úristen segített-e, nem-e, nem tudnám én azt megmondani, annyi azonban bizonyos, hogy abban a nevezetes 1896-os esztendőben a lelkesedés olyan határtalan volt, hogy felért egészen az égig. Úgy kitettek magukért a magyarok, hogy az akkortájt született örökbecsű alkotásoknak a mai napig csodájára jár a fél világ.

Azért csak a fél, s nem az egész, mert a világ másik fele azt sem tudja, hol van Magyarország.

NYOMKERESŐ • MAGYAROK A NEMZET SZENT MÁRTON, A HUN KIRÁLYI SARJA

Szent Mártonnak ünnepén
fénylő lámpást viszek én...

Rajta, kis nyomkeresők, Szent Márton-lámpá-sunkkal világítsuk meg nemcsak a fénysegény novemberi napokat, hanem az elferdített történelem gyanús zugait is. Az igazság fényénél ismét szívdobbanó magyar nyomra bukkanunk: e hónap hőse, a november 11-én ünnepelt Szent Márton hun királyi sarj volt.

Persze hiába keressük a magyar szentek között: aki ilyen fontos és világszerte tisztelt, az nem lehet magyar – véli a minket lenéző, kicsinyítő történetírás.

A világ úgy tudja, hogy Szent Márton, Franciaország védőszentje, Nyugat-Európa patrónusa, egy sziget és sok száz település névadója, akinek tiszteletére több mint öt-ezer templom épült szerte a világon, római katona, majd francia püspök volt. Magyar származása kiszorult az életrajzából. Azt senki sem tagadja, hogy Szombathelyen született 316 vagy '17-ben, de akkoriban ez a föld, Pannónia a Római Birodalom része volt, Szombathely pedig Savaria néven római város. Apja, a jómódú tiszt vitézségeért veteránként Itáliában kapott birtokot, így Márton ott nevelkedett.

Így kezdődik a hivatalos életrajz. Pedig a forrása ennek is ugyanaz, mint a mi kutató-sainknak, csak hogy – bizonyára nem véletlenül – néhány oldalt kihagytak belőle.

Szent Márton életét tanítványa és barátja, Sulpitius Severus írta le részletesen és hitelesen. Ez ma is olvasható. Sőt, fennmaradt Marmoutier-ben Szent Márton ben-cés kolostorának teljes irattára, benne a Már-ton-legendát tartalmazó

kódex. Ebben az áll, hogy Szent Márton hun királyok sarja volt.

Nagyapja Pannóniában uralkodott, de a rómaiak legyőzték, így trónja helyett meg kellett elégednie a katonai parancsnok, tribunus címmel.

Ezt a „kis” adatot a középkorban még nem gyomlálták ki a szent életrajzából. Megtaláljuk francia és magyar legendákban, mondákban egyaránt.

Szent Márton hun királyi származását bizonyította Bálint Sándor néprajzkutató, Molnár V. József művelődéstörténész és Varga Géza írástörténész is.

Művészettörténészek arra hívják fel figyelmünket, hogy több XVII. századi festmény vitézkötéses mentében ábrázolja Szent Mártont. Ez nem tévedés, hanem jelkép. A művészek jól ismerték a római katonának páncélos egyenruháját. Szent Márton öltözetével magyar származását kívánták hangsúlyozni.

Márton már 12 éves korában keresztény hitújonc, katekumen lett, ám apja akarata szerint római katonatisztként szolgált Galliában, a mai Franciaország területén. Már ekkor kitűnt társai közül segítőkészségével, szerénységével.

Legismertebb legendája szerint társaival hóban-fagyban Amiens város kapuja felé lovagolt, amikor

Szent Márton megosztja köpenyét a koldussal

egy szerencsétlen koldusba botlott. Pénze nem volt, mégis segített rajta: kardjával kettévágta köpenyét, és a koldus vállára terítette.

Milyen ismerős ez a kép! 900 év múlva ezt tette egy másik magyar szent, Árpád-házi Erzsébet is.

Márton 22 éves korában megkeresztelkedett, és kilépett a hadseregből. Kérelmét a császár gyávaságnak bélyegezte, amire Márton egy „csodával” válaszolt: pajzs és sisak nélkül, kezében csupán a kereszttel ment át az ellenséges seregen, mely ezek után lemondott a támadásról.

Márton megkezdte hittérítő munkáját. Előbb szülőföldjén, ahová időközben szülei is visszatelepettek. (Ha nem lettek volna magyarok, ugyan miért hagyták volna el Itáliát?) A kút, amelynek vizével édesanyját Szombathelyen megkeresztelte, ma az ő nevét viseli, csodák fűződnek hozzá, és finom ívű szobor díszíti.

Galliába visszatérve a keresztény hit sugárzó hatású terjesztője lett. Remeteéletet élt, mégis sereglettek köréje a tanítványok. Ő alapította az első kolostorokat Európában, Ligugében, majd Marmoutier-ben. Szerénysége és csodatettei miatt az egyszerű emberek körében egyre népszerűbb, a fényűzést és jólétet választó egyházi

Szent Márton kútja Szombathelyen. Itt keresztelte meg édesanyját

Rajzolójátok le Szent Márton valamelyik legendájának egy jelenetét.

Szent Márton-napi fényjáték szombathelyi templomának homlokzatán

vezetők szemében egyre ellenszenvesebb lett. Püspökké is a nép választotta meg 371-ben.

Itt jön be a képbe (valljuk be, kissé erőltetetten) a liba. A legenda szerint a libák óljába bújt el a magas rang és tisztség előtt, de a libák gágogásukkal elárulták.

A tours-i püspökség főpásztoraként szolgálatkész és egyszerű maradt. Nyolcvanévesen is járta az egyházközségeket. Halála előtt így imádkozott: *Uram, ha népednek még szüksége van rám, nem vonakodom a munkától.* Az ő utolsó szavait választotta püspöki jelmondatául Márton Áron: *Non recuso laborem.*

397. november 11-én temették el Tours-ban. A városnak ezt a részét az ő emlékére évszázadokon át Martinopolisnak nevezték.

Kedves csík-, nyárad-, homoród- vagy dicsőszentmártoni olvasóim, mennyi testvéretek lenne szerte a Kárpát-medencében és a világon, ha a Szentmárton nevű települések lelkiületükben is méltók lennének névadójukhoz.

És ti, nyomkeresők, büszkén hirdessétek: Szent Márton révén nemcsak az amiens-i koldus vállát, hanem Franciaországot, Nyugat-Európát és a világ sok-sok Szent Mártonnak szentelt templomát a magyar jóság és mellérendelő szeretet köpenye védi.

Zsigmond Emese

A legjobb rajzokat honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php

Rejtvénypályázat

Két, fejfedővel kapcsolatos szólás a novemberi rejtvénypályázat két feladatának megfejtése. Legalább az egyiket oldd meg, ha szeretnél részt venni a sorsoláson! Írd meg azt is, mi a jelentésük, és mikor használjuk őket.

A Rejtvénykirály

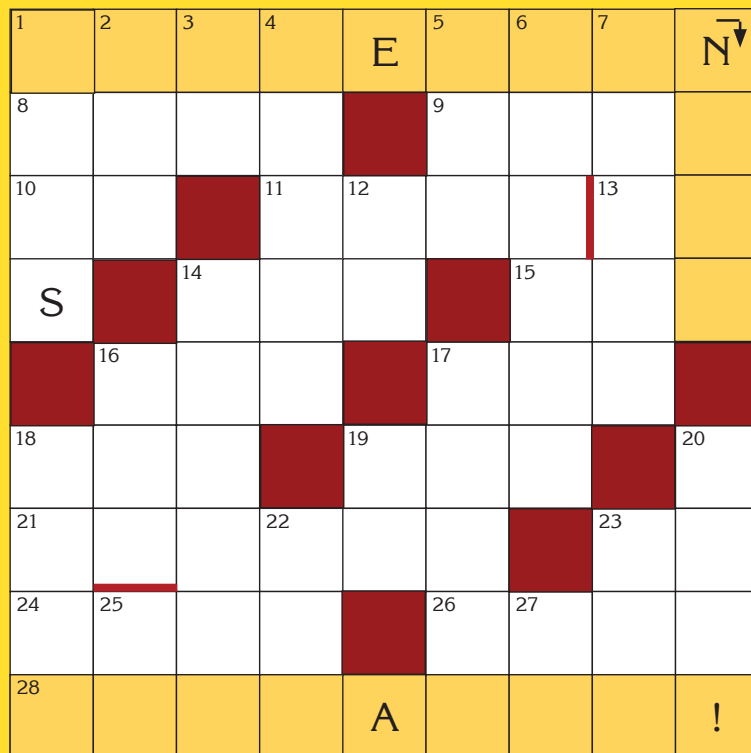
VÍZSZINTES

- 1.A megfejtés első része
- 8.Vékony huzal
- 9.Meghosszabbít, kiegészít
- 10.Lóri magánhangzói
- 11.Előidéz valamit
- 13.Párt!
- 14.Becézett Ilona
- 15.Gyáva páratlan írásjelei
- 16.Hidad közepe!
- 17.Állat (pl. tehén) hátsó része
- 18.Proton eleje!
- 19.Három meg három
- 21.Rosszabbodik az állapota
- 23.Kipling kígyója
- 24.Belső-Ázsiában élt török nép (OGUZ)

- 26.Pihenés végett bevetetlenül hagyott szántó-föld
- 28.A megfejtés befejező része

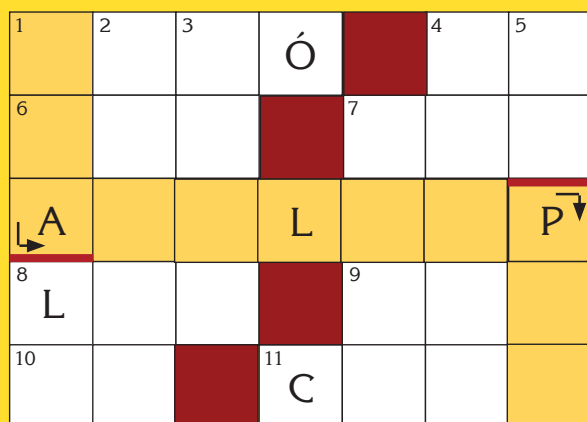
FÜGGŐLEGES

- 1.Tartozik valakinek
- 2.Csetepaté
- 3.Kisebbségi állóvíz
- 4.Vállon viselt, hosszú sál
- 5.MTO
- 6.Ide-oda tologat
- 7.Asztalszerű templomi építmény, amelynél a szertartásokat végzik
- 12.A szabadba
- 14.Hozzá..., felveszi az alakját, szokásait

- 16.Könyvszerző (ék. h.)
- 17.Veszíti a színét
- 18.Professzor, rövid.
- 19.Hideg István monogramja

- 20.Varjúbeszéd
- 22.Lazák páratlan betűi
- 23.Adnak neki
- 25.G!
- 27.Úgat a közepén!

VÍZSZINTES

- 1.Adósságot megad
- 4.A férfi párja
- 6.A közepén telik!
- 7.Harap a kígyó
- 8.Textilnövény
- 9.Becézett Ilona
- 10.Létezik
- 11.Locsol a végén!

FÜGGŐLEGES

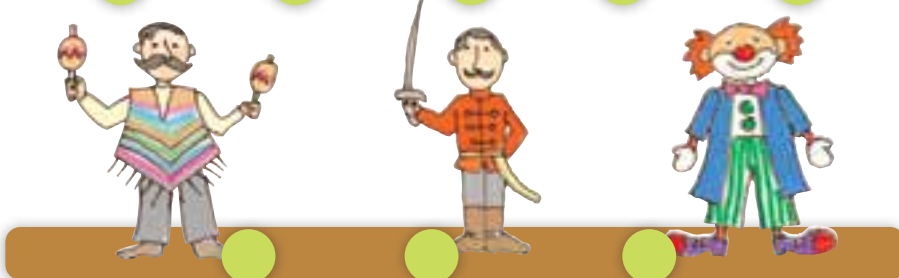
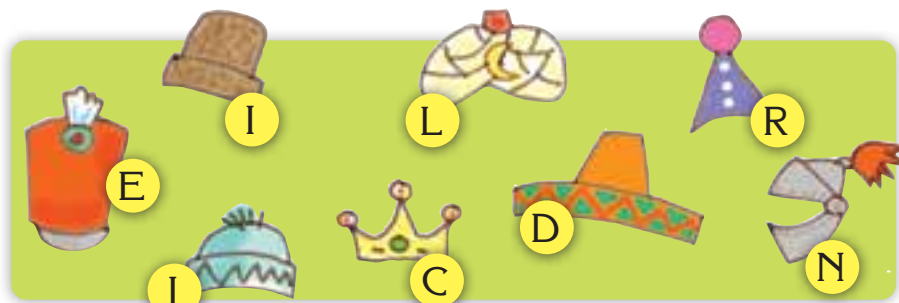
- 1.A megfejtés
- 2.Minden áru elfogy
- 3.Hasad a jég (RIAN)
- 4.Iskolai kellék (ék. h.)
- 5.Felvigyázó
- 7...., holnap is (két szó)
- 8.Folyadék

VAJNÁR ILONA rejtvényei

1

Találd ki!

Vezesd mindenik fejfedőt a tulajdonosához. Ha a zöld pöttyökbe beírod a hozzájuk tartozó betűt, egy újabb fejrevalót kapsz „ajándékba”.

2

Figyeld meg, hogyan változtatják egymást a töklámpások elemei, és rajzold le azt, amelyik az utolsó sor hiányzó elemeit tartalmazza.

Októberi megfejtések

1. Zeneórára gyűjtök! 2. Feles, eresz, lecke, eszet, szett
4. Galamb-, szegfű-, kucsmagomba létezik, almagomba viszont nem.
6. Kucsmagomba, rókaagomba, laskagomba, csiperke

– Mi az: ó-val kezdődik, és szereti a süteményt?

– Ó, hát én vagyok!

...

– Ki az abszolút úszóbajnok?

– Aki képes hosszában átúszni a Dunát.

...

– Mit szólsz a mai leveshez? A tévé főzőműsorából tanultam!

– Már megyek is a háztetőre, megigazítom az antennát.

...

– Hölgyem, szeretné, ha megmaradna a hosszú haja? – kérdi a fodrász.

– Igen, jó lenne.

– Rendben, akkor becsomagolom.

...

– Peti, miért állsz becsukott szemmel a tükör előtt?

– Szeretném látni, milyen vagyok, amikor alszom.

...

Amikor megszülettem, anynyira meglepődtem, hogy másfél évig meg se tudtam szólalni.

...

– Peti, egyedül fogtad ezt a nagy halat?

– Hát, nem egészen. Két giliszta is segített.

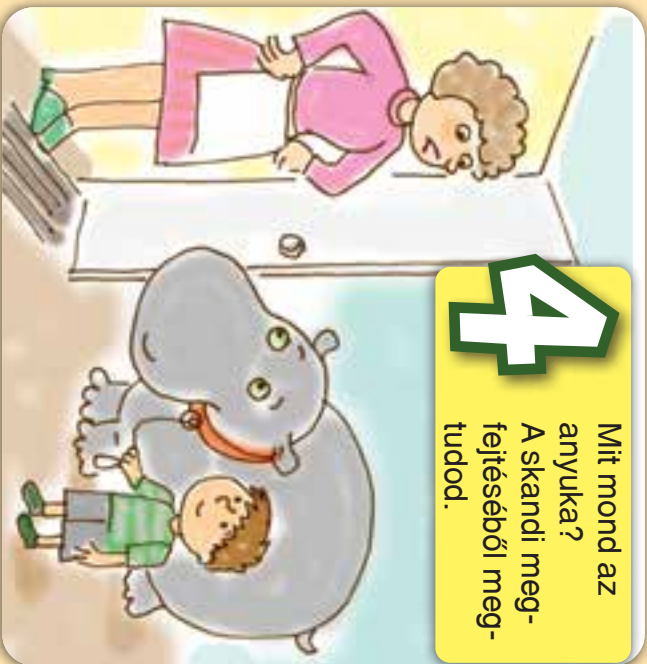
B

Haladj végig a labirintuson, és közben olvasd össze a betűket – egy közmondás lesz a jutalmad. Vigyázz, a zsákutca betűi nem számlíjanak!

B	E	Ö	G	R	É	T	K	I	SZ	A	Z	U	T	Á	S
Á	L	E	J	Á	I	N	E	S	R	A	O	G	A	M	B
M	Ú	T	Ö	N	M	H	S	K	U	TY	D	P	R	É	A

4

Mit mond az anyuka?
A skandi meg-
fejtéséből meg-
tudod.

Meg- fejtés 1.	Eleinte ismeri!	Szundi- káló	Étel kuko- ricaisztból Betegség	Parkoló jel	Szemmel érezkező	L	Méter Do, ..., mi	...
Kelet								L
Hangzó, mondó					Elképze- lés			
Zajos mulatság				Csapadék	Feltéve		AO	
Ni			Macska farkai	Mely sze- mlyé?		Magyaror- szág jelle		Római 50
Munka, tréfásan	Orr, baba- nyelven		Régi		LOST	Lélekkel kapcsolatos		Vasvég!
	Névelő		Fotóm		Könyves állvány			
	Török rang		Hálóban a labda					Kigyózó betű
	Arra fele!			Kivág				Attól a naptól
				Páral				
			Művet létrehozó					
			Liter					

Meg- fejtés 2.	Eni	Végül keretezi!	Olasz autójel	Karl író	Nyári esté- ken illatozó virág	Római 1	Férfinév
	SRI			Ébred			V
			Meg lehet venni			Római 1	

Havonta és év végén díjakat!

Szólj, szám!

Szó-móka

1. Főris-Ferenczi Rita meséje a 8–9. oldalon a pocsolyában ugrálásról szól. A gyermekek kedvenc szórakozása, az anyukák rémálma, a **pocsolya** egy parányi tó. Gyűjtsétek össze az állóvizek, majd a folyóvizek nevét a legkisebbtől a legnagyobbig. Válogassátok ki közülük az **ly**-nal írottakat.

2. A Napsugár 2–3. oldalát a fejnek szenteltük. Ez a szavunk egy sereg képzett és összetett szóban, illetve szólásban szerepel. Írjátok le egy-két szóban az alábbiak jelentését: **kifejez, befejel, fejenként, fejtörő, fejmosás, fejfedő, fején találja a szöget, fejre ejtették, lógatja a fejét.**

3. Fej szavunknak van egy rövidebb alakja is. Melyik az? Keressetek legalább 3 képzett és 3 összetett szót, majd 3 szólást a megtalált „rövidebb” fejjel.

A megfejtéseket honlapunkon közöljük:

www.napsugar.ro/megfejtések.php

– Mi a különbség egy kisebb hadihajó és egy pici cica között?

– Az egyik torpedóromboló, a másik törpedoromboló.

...

– Mit mond a fogyókúrázó zebra?

– Vigyáznom kell a vonalaimra.

...

– Hogy kiált a horgász örömeiben, ha nagy halat fog?

– Ihal, csuhal!

Havonta és év végén díjakat!
sorsolunk ki

Maszat Művész és a novemberi szél

Nem szeretjük, ha a hideg, novemberi szél öszszeborzolja a hajunkat, Maszat Művésznak viszont még a szélről is egy jó festő-ötlet jut eszébe.

Rajzolj egy vázlatos arcot. A feje körvonalát ferd körbe bőven jól felhígított festékkel (használd minél vastagabb papírt, hogy ne ázzon át). Most próbáld meg szétfújni a festéket. Használd rövidre vágott szívószálat, hogy jobban irányíthasd a „hajszálakat”.

Az elmúlt tanév pályázataira érkezett munkákból:

Szél-borzolta figurádat küldd el nekünk!

Tőke Balázs
Szilamér,
Csíkszereda

Bálint
Csongor,
Székely-
udvarhely

Sinka
Dorina,
Szent-
egyháza

Kvak és a fakéreg

Sziasztok, kis barátaim!
Szeretem a fákat,
és benneteket is
szeretlek!

Biztosan ti is érzitek, hogy egyre hidegebbre fordul az idő. A népi kalendárium szerint Szent András hónapja, november latin eredetű nevét a nyelvújítók „gémberes”-re akarták magyarátni.

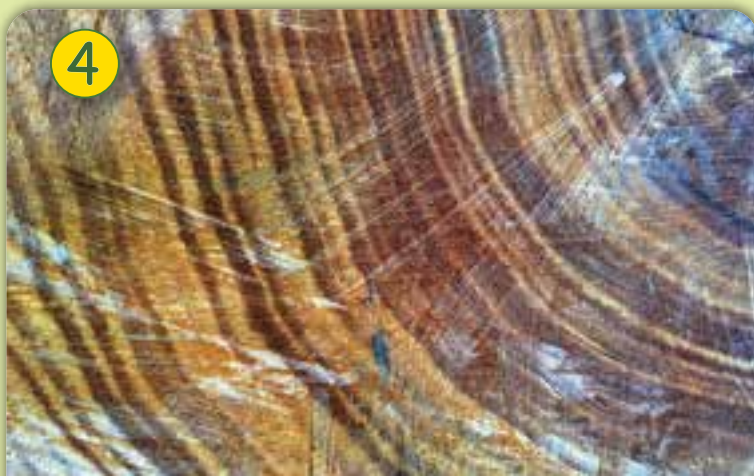
Ilyenkor télre készülődik a természet, még akkor is, ha a föld felmelegedése miatt szélsőséges az időjárás, és a hónapok nehezen tartják megszokott ritmusukat.

Beszéljünk a fákról! Imádom őket, gondolom, ti is így vagytok ezzel. Szeretem, ahogy a szélben táncolnak, árnyékuk véd a hőségtől, megannyi madárnak és rovarnak adnak otthont, és oxigént termelnek nekünk.

A fákról sokat mesélek majd, mert nagyon érdekesek. Most a fakérget figyeljük meg. Minden fafajta kérge más-más színű, mintájú, szerkezetű. A fatörzset védő réteg, a kéreg alapján a fák könnyen megkülönböztethetők. Olyan a kéreg a fának, mint embernek a bőr.

A kéreg védi az élő fát a felületi kiszáradástól, a külső sérüléstől, a rovaroktól, furcsamód még a tűztől is. A kéreg idővel vastagszik, és megrepedezik, bár akadnak sima kérgű fák is.

Kéregfajták: sima, barázdásan repedezett (1. kép), táblásan, nagy, vékony lapokban leváló (2. kép), gyűrűs (3. kép), ahol a héjkéreg vízszintes csíkokban repedezik, és válik le, pikkelycserepes (5. kép), cserepes (6. kép), és függőleges szalagokban leváló (7. kép).

A kéreg héjból és az alatta húzódó háncsrétegből áll. A háncs a kéreg élő szövete, a fa ide raktározza a tápanyagot. Itt húzódnak a rostacsövek, amelyek a fotoszintézis során keletkezett tápanyagot szállítják föl az ágakhoz és le a gyökerekig. A háncs rétegei az évgűrűkkel egyidőben képződnek. A háncs alatt húzódik a *kambium* néven ismert vastagsági szövet. Ez növekedéskor kifelé háncsréteget, befelé évgűrűt hoz létre. Az évgűrű vastagsága és színe az adott év tápanyagaitól, vízmennyiségétől függ. Az évgűrű mutatja a fa életkorát (4. kép).

Köszönöm a szép rajzokat!
Hálából 5 matricacsomagot
sorsolunk ki!

Segítsetek megszámolni, hány éves lehetett ez a fa!

Óvjuk együtt a természetet! Viszlát a decemberi számban!
Békapuszi! BRREKK!

Írta, rajzolta, fényképezte
KOVÁCS RÉKA RHEA

Mihály Hanga Dorka,
Marosvásárhely

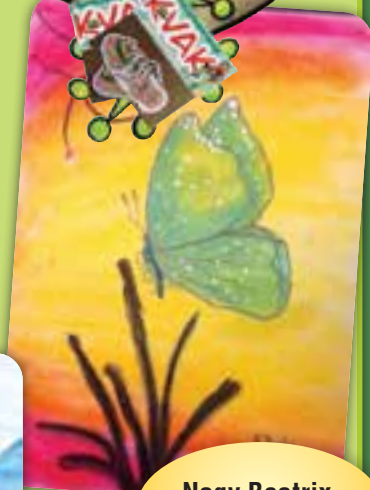
Bokos Hunor,
Felsőbánya

Darabont Kata,
Kraszna

Máthé Borbála,
Kibéd

Nagy Beatrix,
Kraszna

Az élővilág űrhajósai

A földfelszíntől számított 100–110 kilométeres magasságot, a légkör és az űr Kármán-vonalnak nevezett határát rakéta és más elmés szerkezet utasaként több állat- és növényfaj átlépte, de önerőből sosem jutottak volna el oda, az ember űrprogramjai, kísérletei révén hódították meg a világűrt. 1947-ben egy csapat gyümölcslégy, néhány rozsmag és gyapotmag repült a magasba, őket követte az élővilág tucatnyi űrhajója.

Az első állatasztronauták

Az első rakéták fellövésekor nem lehetett tudni, az űrre jellemző súlytalanság hogyan hat majd az élőlényekre. Ezt kiderítendő, hogy majd biztonságos körülmények között küldjenek embert az űrbe, a tudósok először állatokat zártak a rakétákba. Így repültek az űrbe teknősök, halak, nyulak, békák, skorpiók, tengerimalacok, medúzák, patkányok és egerek. Még a lassú csigák is száguldoztak már szédítő sebességgel egy-egy űrrakéta rakományaként.

Ugatja, mint kutya a holdat

Az első kutyák, Tsygan és Dezik 1951-ben jártak az űrben, és bár az őket szállító rakétát nem sikerült Föld körüli pályára állítani, az űrutas kutyák épségben tértek vissza a Földre. 1957-ben a világhírű kutya, Lajka a Szputnyik-2 űrszondán utazva elsőként került meg a Földet. Az űrben honos szélsőséges körülményekhez, a hideghez, a kevés ételhez korán hozzászokhatott, mert kóbor kiskutya-ként került a szovjet tudósok űrprogramjába.

Utánozás, majomszokás

A majmok különösen segítették a kutatókat. Az emberéhez hasonló alkatukon vizsgálható volt, mi történne velünk, emberekkel az űrben. A majmok egyszerű mozdulatsorokat is megtanultak, és az űrben kis jutalomfalatért cserébe elvégeztek. Az első emlős, egy rézuszmajom, 1949-ben járt az űrben. A leghíresebb Ham, a csimpánz, ő pár évvel később az űrhajó gombjait és karjait is sikeresen kezelte.

Póknauta, a pók asztronauta

A tudósok a rovarok űrbéli viselkedését is kutatják. Megfigyelik, hogyan viselkednek a súlytalanság állapotában a repüléshez szokott pillangók, darazsak vagy méhek, és mi-ként állják a fokozott sugárzást a csótányok. Rovar-asztronauta volt Neffi, a Johnson-ugrópók, amely 100 napos űrkirándulásából 2012-ben a pókok közül elsőként tért vissza a Földre, így kapta a Póknauta becenevet. Utazása után a washingtoni Természettudo-mányi Múzeumban élt.

Mutánsok az űrből

A rajzfilmek űrlényei a fantázia szülöttei, de a tudósok szerint a földi élőlények tulajdonsá-gai az űrbeli körülményekhez való alkalmazkodás miatt valóban átalakulhatnak, mutá-lódhatnak. Ha az új tulajdonságok számunkra hasznosak, például egy növény termése az űrben a megszokottnál nagyobb és tetszető-sebb lesz, akkor azt érdemes visszajuttatni a Földre. Számos ilyen kísérlet folyik már az űrállomásokon, például kenderrel és kávé-babbal.

Növénytermesztés az űrben

Újabbban gyakran felröppen a Hold és a Mars benépesí-tésének híre. E távoli égitesteken a túléléshez oxigén és táplálék szükséges. Ezért a tudósok űrállomásokon nö-vénytermesztéssel kísérleteznek. Sikerrel termesztettek már krumplit, paradicsomot, salátát, rozsot az űrben, bár az asztronauták szerint e növények tel-jesen ízetlenek voltak. 2016 elején az első űrben termesztett virág is kinyílt: egy narancssárga rézvirág (zinnia).

Kisköpe

Hogy hívták a kutyát, aki elsőként került meg a Földet?

A megfejtéseket honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php

Havonta és
év végén
díjakat!
sorsolunk ki

Sej-haj

Régi idők hajviselete, fejdíszei

Az ókori Egyiptomban férfiak és nők hajviselete nem különbözött, gyakran hordtak parókát, legnépszerűbb az úgynevezett Kleopátra frizura volt. Hajukat gyönggyel, pánttal díszítették, homlokukon kígyó- vagy keselyű formájú díszet viseltek.

Az ókori görögök a dús, hosszú hajat az istenek ajándékának tekintették. Úgy tartották, egy férfi ereje a haja hosszában rejlik. A nők kontyot viseltek. A rabszolgák haját egészen rövidre nyírták.

A római császárság korában a férfiak rövid hajukat arannyal hintették be, hogy szőkének tűnjenek. A nők leginkább bonyolult fonatokból kialakított kontyot viseltek.

A középkori kisasszonyok hajukat süveg vagy fátyol alatt hordták. A középén elválasztott hajból kétoldalt egy-egy fonatot képeztek, ezeket szalagokkal a fülre csavarták.

A férfiak csuklyát viseltek, hátul lelógó hosszú lebennyel, vagy csúcsos, piros sapkát. A nők csúcsos fejdíszét tűndérmesék szereplőin láthattuk.

A reneszánsz idején a magas homlokot tartották szépnek, a nők hajukat csigákban, fonatokban hordták. A férfiak hosszú hajat viseltek borotvált arccal, vagy rövid frizurát, szakállal. Népszerű volt a sapka, a barett. A nők hajukba szalagot, gyöngyöt fontak.

A barokk korban a férfiak hajukat kétoldalt lenyúló, göndör, laposra nyomott fürtökben viselték, ezt nevezték kutyafül-hajviseletnek. A nők magasra tornyozott, díszes kontyot hordtak.

A rokokó korban a férfiak copfot viseltek, a nők kenderkóccal, drótvázzal magasított kontykölteményeket hordtak, egy frizurát hetekig nem bontottak le, nehéz lehetett úgy aludni. Az óriási haj tetején fantasztikus díszek voltak: tornyok, hajók, vagy kalitka, élő máddárral.

Az ezernyolcszázas években a férfiak előre fésülték a hajukat, a fejtetőn enyhén tupírozták. A frizura oldalszakállban végződött. A nők fészszerűen kialakított kontyot viseltek, két oldalon lazán lógó loknikkal, csigafürtökkel.

Összeállította
BAK SÁRA és LÁSZLÓ NOÉMI

KÖSZABÓCSZA üzenetei

Üzenem a novemberből, gyermekek, a csupasz fáktól, ködtől ne csüggedjete, hiszen ez a hónap is tele van eseménnyel. Inkább arra biztatlak, hogy küldjete nekem fényképet Márton-napi játékaikról, kézimunkáikról és adventi naptárakról.

● **Varga Éva tanító néni** gyulakuti diákjai havonta elküldik *Szólj, szám!*-megfejtéseiket. Bárcsak lenne országos KAV, hogy megmutathassák, mit tudnak!

● **Torzsa Ibolya** torjai negyedikesinek ki-tartó munkáját Nyelvőr-díjjal jutalmaztuk. Országos versenyük sajnos elmaradt, de tudásuknak ötödikesként is hasznát veszik.

● *Negyedikeseim annyira megszeret-ték a nyelvörkö-dést, hogy a vesz-tegzár idején sem hagyták abba a feladatok megoldá-sát* – üzente **Jánosi Szerén tanítónő** a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceumból.

● Sajnos nem kerülhetett sor a Mesevetél-kező országos döntőjére sem. **Román Melinda** szervező a Szatmár megyei sza-kaszról küldött képet nekünk: **Leiti Móni-ka** csapata a **szatmárnémeti** Hám János Katolikus Líceumba, a **Zakariás Iringóé** a **nagykárolyi** Elméleti Líceumba, a **Kovács Noémié** pedig **Szatmárhegyre** vitte haza büszkén a Napsugár különdíját.

● **Hatos Gabriella** tanítónő osztá-lyának nem szegte kedvét a maszk és a sok szigorú szabály: örülnek, hogy ismét együtt lehetnek vado-natúj osztályukban, a **sepsiszent-györgyi** Székely Mikó Kollégiumban.

- A Napsugár 24–25. oldalán a frizurák történetéről olvashattok. **Nagy Lenke tanító néni** ivói osztályának fodrásznő vendége minden kislánynak kontyot, copfot font. De csinosak vagytok! – ámulnak a fiúk.

- *Márton napját együtt ünnepeljük a falu egyetlen libájával, Mártonkával. Örülünk, hogy minden ünnepünk-ről beszámolhatunk a Napsugárnak – írta Tászlavan Melinda seprődi tanító néni.*

- **Makri Mónika tanító néni** dobrai diákjai libás kézimunkákkal és népi gyermekjátékokkal ünnepelték Márton napját.

- A tavalyi megcsonkított tanév miatt kevés osztály tudott úgy összegyűlni egy búcsúfőzőre, mint **Németi Etelka és Bányai Edina** negyedikesei a nagyváradi Szacsvey Imre Iskolából.

Sportolj,

és küldj fényképet
magadról!

Lehet még sportolni ebben a tilalmakkal tele világban? Mutasd meg, milyen sportágot próbálsz ki versenyszerűen, komoly edzésen vagy csak kedvtelésből. Fő, hogy mozogj!

Olvass, és küldj rajzot róla!

Miklő Beatrice, Halász Mónika tanító néni belényesi tanítványa kedvenc olvasmánya főszereplőjét, *Süsüt* rajzolta le.

Az árkosi iskolából **Berde Éva tanítónő** küldte el **Kövér Sára** rajzát, mely a *Kesztyű* című meséhez készült.

NAPSUGÁR

adventi naptár

Advent időszakába lépünk!
Eddig titokban vártunk
valamire, most mindenki
szeme láttára várjuk
karácsony ünnepét –
a Napsugár
adventi naptárával!

LÁSZLÓ NOÉMI

Csend

A szél fenyőágot lenget.
Képzeld el a békét,
találjuk ki a csendet.

Esti eső veri az ablakot.
Jobb lesz, ha nem hagyod
nőni a haragot.

Hallgass. Csészédből
száll a gőz. A boldogság
a csendben elidőz.

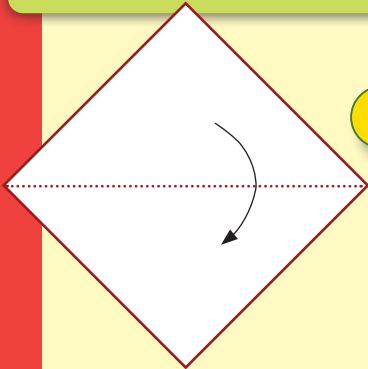
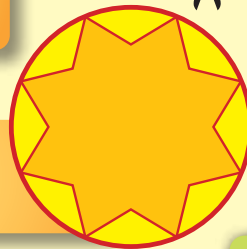

November 29.
Advent
1. vasárnapja

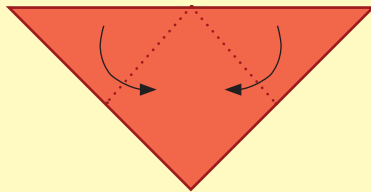
December 24.
Karácsony
estéje

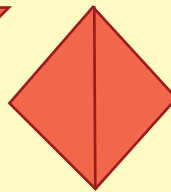
A kézimunka ötletét
Portik Órás Ildikó
tanító néni küldte el
nekünk a **gyergyó-
szentmiklósi** Kós Károly
Iskolából.

1

2

3

A 31. oldalról vágd ki a Napsugár adventi naptárát, ragaszd kartonra, akaszd méltó helyre. A 29. oldalról rendre vágd ki a mintás négyzeteket, minden nap a dátumnak megfelelőt (az elsőt, a november 29-it erről az oldalról). Egyik-másik négyzetbe vers-idézetet rejtettünk, ami segít az ünnepre hangolódásban. A fenti útmutatás szerint hajtogasd őket, majd

ragaszd a helyükre a naptáron. Karácsony este, december 24-én a csillagot vágd ki, és ragaszd a fenyő tetejére.

Kálmán Barbara,
Marosvásárhely

Télen nagyon hideg van,
nyáron nagyon meleg van,
ősszel esik az eső,
soha sincsen jó idő.

Kiszáradt a diófa,
nem játszhatunk alatta,
majd kizöldül tavaszra,
majd játszhatunk alatta.

Márton lúdja melle veres,
lészen a tél hideg, deres.
Ha pedig Márton fehér,
lészen hideg, havas tél.

Ha novemberben
megszólal a pacsirta,
azt mondja:
két szűrt végy magadra.

Ha Katalin kopog,
karácsony locsog.
Ha Katalin locsog,
karácsony kopog.

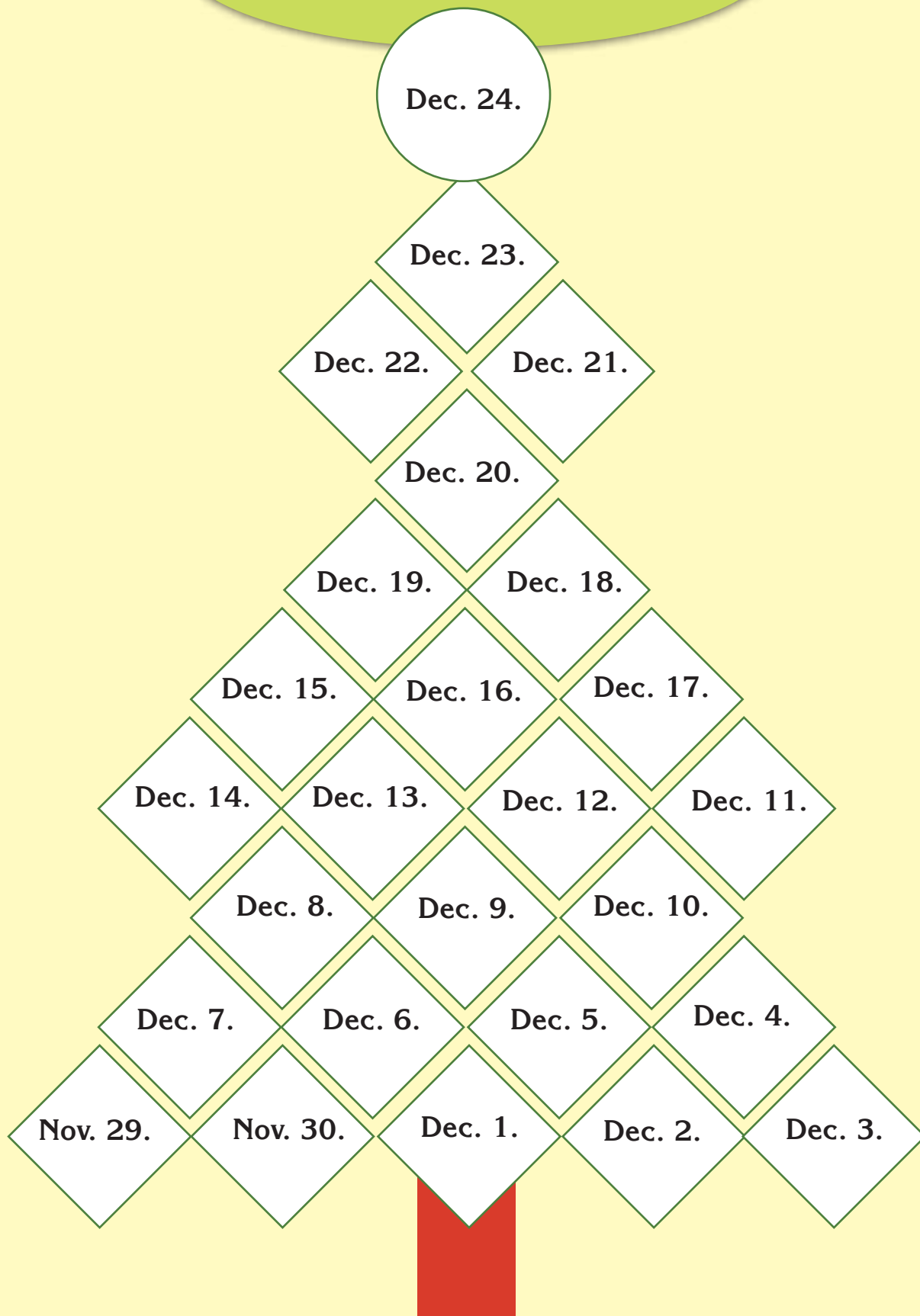
Népi mondókák

Nov. 30. Dallamokkal kergetőztem, köd utánam, köd előttem. <i>Egyed Emese</i>	Dec. 1.	Dec. 2. Halkan muzsikál kűnn az esővíz. <i>Szilágyi Domokos</i>	Dec. 3.
Dec. 4.	Dec. 5. Lábujjhegyen jár az óra, óvatos. <i>Orbán Ottó</i>	Dec. 6. Advent 2. vasárnapja	Dec. 7. Lehull a nap, egy szép kalap, az éjszaka utánakap. <i>Visky András</i>
Dec. 8. Felleg hátán felleg, mendegélnek, mennek. <i>Kányádi Sándor</i>	Dec. 9.	Dec. 10. Ezüst cipőben jár a Hold, kigyúl a légi lámpabolt. <i>Tóth Krisztina</i>	Dec. 11.
Dec. 12. A Hold udvarából jöttem, azóta nem fésülködtem. <i>Balázs Imre József</i>	Dec. 13. Advent 3. vasárnapja	Dec. 14.	Dec. 15. A távolságot, mint üveg- golyót, megkapod. <i>József Attila</i>
Dec. 16. Kendervászon, lenvászon, hogya járok, nem fázom. <i>Nemes Nagy Ágnes</i>	Dec. 17.	Dec. 18. Forró varázslat kinti hidegre, kerek a bögre, vedd a kezedbe. <i>Szabó T. Anna</i>	Dec. 19.
Dec. 20. Advent 4. vasárnapja	Dec. 21. Mit fényesít éjanyó? Csillagablakot. <i>Cseh Katalin</i>	Dec. 22.	Dec. 23. Irul-pirul Mária, Mária, boldogságos kis mama. <i>József Attila</i>

NAPSUGÁR

adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

SUGÁR
nti naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSU
adventi na

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

SUGÁR
nti naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSU
adventi na

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

SUGÁR
nti naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSU
adventi na

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

SUGÁR
nti naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSU
adventi na

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

SUGÁR
nti naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSUGÁR
adventi naptár

NAPSU
adventi na

NAPSUGÁR

NAPSUGÁR

NAPSUGÁR

Ködös, ludas november

Derűs ember számára nincs szomorú hónap: a komor, ködös november bőven tartogat kacagást, izgalmat: Márton-napi szokásokat, boszorkányos-denevéres-töklámpásos ijesztgetést, majd az advent kezdetét.

Fülöp Izabella Tünde tanítónő diákjai a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceumban fekete alapra pöttyözték, ragasztották hótollú libáikat.

A táncos liba Árpádon készült, Bunău Irén tanítónő osztályában.

Esőben is énekelünk – ez lehetne a címe mezősámsondi olvasónk, Pánczél Nóra Izabella írisztechnikával készült esernyős képének.

Szilágyi-Székely Melinda tanító néni magyarlapádi kisdiákjai láncöltéssel varrták papírra a Márton-ludat.

Molnár Hajnal tanító néni osztályának mozaiklibái a marosvásárhelyi Dr. Bernády György Iskolából egyenesen szerkesztőségünkbe masíroztak.

Séra Tünde tanító néni marosszentgyörgyi ezermesterei a befőttes üvegre levél alakú sablont ragasztottak, az üveget színesre festették, majd levették a sablont. Az alatta maradt „ablakot” méces világítja meg.

Az árnyjáték Távol-Keleten az őszi színházművészet része. Csúrka Tünde tanítónő kisdiákjai a nagybányai Németh László Líceumban kezükkel vetítették falra a novemberi árnyakat. Próbáljátok meg ti is!

Irkafirka

Gyere el hozzám,
Nézd meg, milyen az élet.
Csak ne este,
Mert megtámadnak
A denevérek.

Bár a macskám megfogja,
De neki most van lánya.
Ennyi volt a versem,
Találkozzunk kedden!

Tarr Blanka, Marosvásárhely

Bíró Ilka,
Marosvásárhely

Réman Zippenfenig Sarolta,
Négyfalu

Úrbán Gyopár Abigél, Dés

Sylvester Erika,
Olthévíz

Bedugult az orrom,
A számon lihegem:
Jaj, ne, betegeskedem!
Köhögök és pihenek,
Iskola nincs, reszketek,
Izzadok, nem fürödhetek.
Szeretem a meleget.

Schvarczkopf Tamás,
Szatmárnémeti

A mi falunk néha zajos,
Főleg, mikor piacnapos.
A faluban sok az állat,
A sok gazda meg sem állhat.

Szabó Regina,
Csíkszentdomokos

Farkas Hanna,
Kolozsvár

Kiss Szidónia,
Kolozsvár

Ha kinézek az ablakon,
Minden szépet látok.
Méhészekről autókig
Minden dolgot látok.
Madarak csiripelnek
Szerteszét a fákon.
Imádom a házunkat,
Ez maga az álom!

Barabás Orsolya,
Gyergyószentmiklós

Este fenn az égen
Ragyognak a csillagok.
Az ablakból nézem,
És nagyokat ásítok.
Este telihold ragyog,
Távcsővemmel
vizsgálom.

Az égen tűzijáték ropog,
Fejemet álomra hajtom.

Csorja Hette,
Marosvásárhely

Kinéztam az ablakon,
Megláttam egy fát.
A levelei sárgák voltak,
És mosolyogtak rám.
Törzse kicsit vékony volt,
Rücskös barnaság,
Mégis, ahogy kinézett,
Csupa boldogság.

Ferencz Anna,
Csíkszereda

Ha kinézek az ablakon nyáron,
Virágba borulnak a fák.
Ősszel lombjukat hullatják.
Ha kinézek az ablakon télen,
A fákat fehér hó takarja.
Tavasszal pedig rügybe borulnak.

Bács Renáta,
Gyergyószentmiklós

Ősszel, ha kinézek az ablakon,
Rozsdabarna minden a tájon.
Szajkók lopják diómat, s nem bánom,
Nekik is jut a nagy diófáról.
Télen, ha kinézek az ablakon,
Égtől a földig minden csupa hó.
Nincs emberi lábnyom sehol,
Kiscinke ugrál a szánkón.

Máthé-Farkas Tamás,
Marosvásárhely

Dobos Kinga,
Csíkközmás

Botos Beáta,
Nagykároly

Szakács Anna,
Szatmárnémeti

Fejér Csenge,
Zabola

Örömmel olvastam a verseket,
nézegettem a színes, vidám
képeket. A kézimunka ötlete-
ket mindig kipróbáltam, a ke-
resztretjtvényeket megoldottam.
Szomorúan elbúcsúszok, de van
egy kishúgom, aki hamarosan
iskolába megy, s majd vele fo-
gok barkácsolni és Napsugarat
olvasni.

Kelemen Gergely,
Sepsiszentgyörgy

Dumitrache Melánia,
Négyfalu

Rakoncátlan ez a sugár,
Mindenki után kémkedik.
Ha valaki szomorú,
Gyorsan intézkedik.
Mindenki számára
Szórakoztató.
Ha gyermek olvassa,
Az nagyon jó.

Negulescu Kis Martin,
Sepsiszentgyörgy

Címlap:

Maszat Művész
és a novemberi szél.

BAK SÁRA
munkája

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: LÁSZLÓ NOÉMI. Képszerkesztő: MÜLLER KATI. Lapterv: Könczey Elemér.
Honlapszerkesztő, nyomdai előkészítés: Komáromy László. Műszaki szerkesztő: Várdai Éva.
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro. www.napsugar.ro. Telefon/Fax: 0264/418001
A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: Cont IBAN: RO45RNCB0106026602080001
B.C.R., CLUJ vagy RO70BTRL01301202P90961XX S.C. NAPSUGÁR- EDITURA S.R.L.
CUI: 210622. Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában. ISSN 1221-7751

BALEY ENDRE

Barátom, Márton

Márton, Márton, jó barátom,
jól meghízott kend a nyáron,
libalépte rég nem kecses,
tollazata, mint a bekecs.

Tudja, nevét honnan kapta,
vagy hogy miért verünk csapra
boroshordót Márton-napon?
Figyeljen, mert agyoncsapom!

Dehogy tudja, dehogy tudja,
azt se, miből lesz a dunyha.
Telhetetlen, falánk madár,
egész nap csak zabál, zabál!

Réges-régen volt egy ember,
aki úgy gondolta egyszer,
szerzetesnek állna inkább,
Istent szolgálva, mezítláb.

Ez az ember szerzetes lett,
bejárt falut, hegyet, völgyet,
csodát is tett, híre is ment,
azt beszélték róla, hogy szent.

Püspökké avatták volna,
de ő inkább lenne szolga,
semmint gazdag pap, gondolta,
s elvonult egy libaólba.

Akképp szól a mendemonda:
szószátyár nép meggágogta,
elárulta névrokonát,
püspökként tengődött tovább.

Ne gágogjon nekem, Márton,
istenuccse, szánom-bánom,
ez bizony az újbort-ünnep,
ilyenkor csak libát sütnek.

Ne nézzen rám nagy szemekkel,
újbort kóstoltam ma reggel,
közeleg az ebédidő,
várja magát a serpenyő.

Márton, Márton, hová szalad,
vicceltem, hát azt sem szabad?
Tudhatná, hogy jó barátom,
Istenemre, le nem vágom

sem ebédre, sem jövőre,
menjen csak a legelőre,
eszem inkább hagymás babot,
Mártonomnak békét hagyok.

E lapszám támogatói:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Vágjátok ki a bélyeget, és ragasszátok nevetek
mellé az osztály közös gyűjtőlapjára.

KÜRTI ANDREA rajza

Ára 5 lej